

uitwerkingen

Henk Fuchs

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

1e druk

Noordhoff Uitgevers

SPD

Geconsolideerde jaarrekening
Uitwerkingen opgaven

Geconsolideerde jaarrekening

Uitwerkingen opgaven

Henk Fuchs

Eerste druk

Noordhoff Uitgevers Groningen/Houten

Opmaak binnenwerk: Zefier tekstverwerking, Breda
Ontwerp omslag: Dorèl en anderen, Groningen

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB
Groningen, e-mail: info@noordhoff.nl

0 1 2 3 4 5 / 13 12 11 10 09

© 2009 Noordhoff Uitgevers bv Groningen/Houten, The Netherlands.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/reprorecht). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

ISBN (ebook) 978-90-01-84941-2

ISBN 978-90-01-77822-4

NUR 786

Inhoud

1	Geconsolideerde jaarrekening	1
2	Consolidatie bij 100%-belang	6
3	Consolidatie bij derdenbelang	12
4	Waardering van deelnemingen volgens vermogensmutatiemethode	20
5	Waardering van deelnemingen op verkrijgingsprijs en actuele waarde	29
6	Consolidatie bij downstream-sales – waardering deelneming volgens vermogensmutatiemethode	39
7	Consolidatie bij downstream-sales – waardering deelneming op verkrijgingsprijs	59
8	Consolidatie bij upstream-sales – waardering deelneming volgens vermogensmutatiemethode	69
9	Consolidatie bij upstream-sales – waardering deelneming op verkrijgingsprijs	80
10	Sidestream-sales en combinaties van downstream-, sidestream- en upstream-sales	92
11	Nadere bijzonderheden over consolidatie	106
12	Geconsolideerd kasstroomoverzicht	114
13	Overzicht totaalresultaat rechtspersoon	124
14	Zelfstandige filiaalboekhouding	131

1

Geconsolideerde jaarrekening

1.1

- a 1 Een nv/bv heeft een *deelneming* in een andere nv/bv, indien wordt voldaan aan de volgende drie voorwaarden:
- 1 er moet sprake zijn van *kapitaalverschaffing*;
 - 2 deze kapitaalverschaffing dient om een *duurzame band* aan te gaan;
 - 3 de kapitaalverschaffing en de duurzame band worden aangehouden ten behoeve van de *eigen werkzaamheid*.
- 2 Een nv/bv wordt beschouwd als *dochtermaatschappij*, als een andere nv/bv:
- meer dan de helft van de stemrechten in de algemene vergadering van aandeelhouders kan uitoefenen, al dan niet krachtens een afgesloten overeenkomst met andere stemgerechtigden; óf
 - meer dan de helft van de bestuurders of van de commissarissen kan benoemen of ontslaan, al dan niet krachtens een afgesloten overeenkomst met andere stemgerechtigden en dit zelfs kan indien *alle* stemgerechtigden stemmen. Een nevenis hierbij is dat de nv/bv die dit recht kan uitoefenen, aandeelhouder moet zijn.
- 3 Een nv/bv wordt aangeduid als *groepsmaatschappij*, als deze samen met een andere nv/bv in een groep is verbonden. Om in dit verband te kunnen spreken van een groep, moet worden voldaan aan de volgende voorwaarden:
- 1 er moet sprake zijn van een *economische eenheid*;
 - 2 de in de economische eenheid opererende vennootschappen moeten *organisatorisch zijn verbonden*.
- 4 Het begrip '*rechtspersoon waarop overheersende invloed kan worden uitgeoefend, of waarover centrale leiding bestaat*' (= overheerste rechtspersoon) speelt een rol bij de bepaling van de consolidatiekring. Dit begrip is in de wet opgenomen om te voorkomen dat de consolidatieplicht zou worden ontlopen voor rechtspersonen waarop wel overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend zonder dat er een formele zeggenschapsstructuur bestaat.
- b Wanneer de moedermaatschappij niet de zeggenschap kan uitoefenen over de deelneming.
- c Wanneer geen sprake is van kapitaalverschaffing.

- d Wanneer een nv/bv (of meer algemeen: een rechtspersoon waarvoor Titel 1 Boek 2 BW geldt) een deelneming heeft in een nv/bv spreken we van een deelneming in een *kapitaalvennootschap*. De deelneming kan ook betrekking hebben op een vennootschap onder firma of een commanditaire vennootschap. In dat geval wordt gesproken over een deelneming in een *personenvennootschap*. Ook een dochtermaatschappij resp. een groepsmaatschappij kan een personenvennootschap zijn. Een overheerste rechtspersoon heeft, zoals de naam al aangeeft, uitsluitend betrekking op rechtspersonen, dus kapitaalvennootschappen.
- e De Nederlandse wet- en regelgeving met betrekking tot de externe verslaggeving noemen we Dutch GAAP.
- f In het kader van de financieel-economische relaties die ondernemingen kunnen hebben, onderscheidt de IASB:
- subsidiaries;
 - associates;
 - financial assets.

1.2

- a Een geconsolideerde jaarrekening is de jaarrekening waarin de activa, passiva, baten en lasten van de rechtspersonen en vennootschappen die een groep of groepsdeel vormen en andere in de consolidatie meegenomen rechtspersonen en vennootschappen, als één geheel worden opgenomen.
- b Eliminaties kunnen betrekking hebben op:
- onderlinge leveringen;
 - resultaten op onderlinge leveringen;
 - onderlinge financiële betrekkingen.
- c Op de enkelvoudige balans van de moedermaatschappij worden de actiefposten en de passiefposten (voorzieningen en schulden) van de overige groepsmaatschappijen als één post 'Deelneming' opgenomen. Op de geconsolideerde balans worden de actiefposten en passiefposten (voorzieningen en schulden) van *alle* groepsmaatschappijen vermeld.
- d Op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening van de moedermaatschappij worden de posten van baten en lasten van de overige groepsmaatschappijen als één post 'Aandeel resultaat deelnemingen' opgenomen*. Op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening worden de posten van baten en lasten van alle groepsmaatschappijen vermeld.
- * Dit geldt alleen bij toepassing van de vermogensmutatiemethode.

1.3

Gegeven is dat de dochtermaatschappij Bever BV en Coyote BV een economische eenheid vormen en dat Adelaar NV, Bever BV en Coyote BV organisatorisch verbonden zijn. Dus zijn alle drie deze vennootschappen groepsmaatschappijen. Deze groepsmaatschappijen worden volledig (of integraal) geconsolideerd.

Geconsolideerde balans:

- De activa en passiva van Adelaar NV, Bever BV en Coyote BV worden – na eliminatie van onderlinge vorderingen en schulden – voor 100% in de geconsolideerde (= groeps)balans opgenomen.
- Voor de belangen van derden in Bever BV en Coyote BV wordt een post ‘Aandeel van derden’ (credit) opgenomen.

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening:

- De lasten en baten van Adelaar NV, Bever BV en Coyote BV worden voor 100% in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening opgenomen. Wel moeten er correcties als gevolg van ‘interne’ verhoudingen (dubbeltellingen, transacties met intercompany-winsten en baten en lasten als gevolg van intercompany-verhoudingen) worden gemaakt.
- In de geconsolideerde winst-en-verliesrekening moet ook het (winst)-aandeel van derden in Bever BV en Coyote BV worden vermeld.

Adelaar NV heeft een belang van 20% in Das BV. Er is dus een wettelijk vermoeden dat Das BV een deelneming is van Adelaar NV.

Geconsolideerde balans:

- Deze deelneming wordt in de geconsolideerde balans onder de post ‘Deelnemingen’ (op te nemen onder de financiële vaste activa) verantwoord. Adelaar NV bepaalt de netto-vermogenswaarde van de deelneming door de activa, voorzieningen en schulden op dezelfde grondslagen als haar eigen activa, voorzieningen en schulden te waarderen.

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening:

- Adelaar NV bepaalt op basis van haar eigen grondslagen het aandeel in het resultaat van de deelneming in Das BV en neemt dit als bate of last op in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening.

1.4

a Nee, in het BW wordt als *consolidatiekring* (dat zijn de in de consolidatie te betrekken ondernemingen) genoemd:

- de rechtspersoon die aan het hoofd staat van de groep (de moedermaatschappij);
- haar dochtermaatschappijen in de groep;
- andere groepsmaatschappijen;
- andere rechtspersonen waarop de moedermaatschappij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft.

Dochtermaatschappijen die niet tot de groep behoren, vallen dus buiten de consolidatiekring indien de moedermaatschappij daarop geen overheersende zeggenschap kan uitoefenen of daarover niet de centrale leiding heeft. Bij kapitaalvennootschappen (nv of bv) zal dat niet snel het geval zijn, bij personenvennootschappen zal het vaker voorkomen dat wel sprake is van een dochtermaatschappij (bijvoorbeeld de vennootschap onder firma – geen rechtspersoon), maar dat geen overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of geen centrale leiding bestaat.

- b** Tot de consolidatiekring behoren de groepsmaatschappijen en de rechtspersonen waarop overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover centrale leiding bestaat (zie het antwoord op vraag a). Als er dus een maatschappij is die ten opzichte van de hierbedoelde groepsmaatschappij (niet-deelneming) aan het hoofd staat van de groep (of een groepsdeel) dient deze maatschappij de hierbedoelde groepsmaatschappij in de consolidatie te betrekken (bijvoorbeeld een zustermaatschappij).
- c** Voor het zijn van dochtermaatschappij (in de vorm van een kapitaalvennootschap) speelt het criterium 'centrale leiding' een belangrijke rol. Voor het hebben van een groepsband speelt het criterium 'centrale leiding' eveneens een rol. Maar er zullen weinig dochtermaatschappijen zijn die niet tevens groepsmaatschappij zijn. Bovendien zullen er weinig dochtermaatschappijen zijn in de vorm van een kapitaalvennootschap waarover geen overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover geen centrale leiding betaamt.
- d** 1 Bij het kapitaalscriterium heeft
- NV A een belang in BV C van $25\% + 60\% \text{ van } 35\% = 46\%$;
 - BV B een belang in BV C van 35% .
- Omdat beide belangen in BV C beneden de 50% liggen, zou BV C niet als dochter van NV A en BV B worden aangemerkt indien uitsluitend het kapitaalscriterium zou worden gehanteerd.
- 2 Bij het zeggenschaps criterium heeft NV A – in verband met haar meerderheidsbelang in BV B – voor $25\% + 35\% = 60\%$ de zeggenschap in BV C. Op grond hiervan wordt BV C als dochter van NV A beschouwd. BV C is geen dochter van BV B.
- 3 Ja, omdat BV A overheersende zeggenschap kan uitoefenen bij BV C.
- e** BV B voor 60%, BV C voor 46%.
- f** BV C is geen dochter van NV A en ook geen dochter van BV B. De zgn. toerekeningsregel geldt alleen voor dochtermaatschappijen (en BV B is geen dochter van NV A en NV A geen dochter van BV B) en niet voor groepsmaatschappijen. Wel is het denkbaar dat NV A BV C moet consolideren, omdat NV A (door de groepsband met BV B) overheersende zeggenschap kan uitoefenen in BV C.
- g** Consolidatie door de dochter van de kleindochter mag onder bepaalde voorwaarden achterwege blijven als er een consolidatie plaatsvindt door de moeder van moeder, dochter en kleindochter.
- h** De in de loop van een jaar verworven ondernemingen die behoren tot de consolidatiekring moeten in de geconsolideerde balans worden opgenomen, omdat ze per balansdatum tot de consolidatiekring behoren. Indien het verworven belang uitsluitend wordt gehouden om te vervreemden, vindt in het geheel geen consolidatie plaats (geen balansconsolidatie en geen resultatenconsolidatie). De verworven onderneming hoort dan niet tot de consolidatiekring.

Wat de resultatenconsolidatie betreft, worden de resultaten van in de loop van het boekjaar verworven te consolideren belangen verwerkt (meegeconsolideerd) voor zover ze na het moment van verwerving (de overnamedatum) zijn behaald.

Geconsolideerde belangen waarvan het voornemen bestaat om ze op termijn af te stoten, blijven in het algemeen in de (balans- en resultaten)consolidatie betrokken tot het moment van daadwerkelijke afstoting.